

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA
NAT 2003

BEVEZETÉS

Javaslat a tantárgyak rendszerére és időkereteire

Írta:
Dr. Halász Tibor

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

Bevezetés (Halász Tibor)

Javaslat a tantárgyak rendszerére és időkereteire

I. Alsó tagozat

Bevezető (Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna)

Magyar nyelv és irodalom – A (Hernádiné Hámorszky Zsuzsanna)

Magyar nyelv és irodalom – B-Integrált szemlélet (Földvári Erika)

Élő idegen nyelv

Angol nyelv (Krizsán Erika)

Matematika (Szabados Anikó, Lángné Juhász Szilvia, Árvainé Libor Ildikó)

Környezetismeret – A (Szabados Anikó, Árvainé Libor Ildikó, Horváth Andrásné, Pécsi Ildikó)

Környezetismeret – B-Integrált szemlélet (Sallai Margit)

Művészetek

Ének-zene (Lassúné Ruskó Renáta)

Rajz és vizuális kultúra (Maróti Antalné)

Informatika (Rozgonyi-Borus Ferenc)

Életvitel és gyakorlati ismeretek (Nagymihály Mátyás)

Testnevelés és sport (Csóti Ildikó)

II. Felső tagozat

Magyar nyelv és irodalom (Lerchné Egri Zsuzsa)

Élő idegen nyelv

Angol nyelv (Krizsán Erika)

Matematika (Pintér Klára)

Ember és társadalom

Történelem és társadalomismeret (Horváth Levente Attila)

Ember a természetben

Bevezető (Halász Tibor)

Természetismeret – A (Halász Tibor, Jámbor Gyuláné, Vízvári Albertné)

Természetismeret – B (Jámbor Gyuláné, Vízvári Albertné)

Természetismeret – C (Makádi Mariann)

Biológia (Jámbor Gyuláné, Kissné Gera Ágnes)

Egészségtan (Jámbor Gyuláné)

Fizika (Halász Tibor)

Kémia (Siposné Kedves Éva)

Földünk és környezetünk

Földrajz – A (5-8. évf.) (Jónás Ilona, Vízvári Albertné)

Földrajz – B (5-8. évf.) (Makádi Mariann)

Művészetek

Ének-zene – Tánc – Dráma (Király Katalin)

Vizuális kultúra (Tóth Péter)

Mozgóképkultúra és médiaismeret (Lerchné Egri Zsuzsa)

Informatika (Rozgonyi-Borus Ferenc)

Életvitel és gyakorlati ismeretek (Nagymihály Mátyás)

Testnevelés és sport (Csóti Ildikó)

BEVEZETÉS

Az iskolai nevelés-oktatás közös értékeit, kulcskompetenciáit, fejlesztési feladatait – általános szinten – a NAT 2003 fogalmazza meg. A feldolgozandó konkrét tartalmak a **középszintű** érettségi vizsgakövetelményekben találhatók. E két dokumentum úgy biztosít egységes alapot közoktatásunk elvi, szemléleti, cél és feladatbeli, tartalmi, szerkezeti meghatározásához, hogy egyben önállóságot is biztosít a – különböző körülmények között dolgozó – magyarországi iskolák számára munkájuk alapidokumentumainak differenciált elkészítéséhez.

A differenciálást megtervező helyi terveknek a NAT „lágymű” folyamatszabályozására és a középszintű érettségi vizsgakövetelmények „kemény” kimeneti szabályozására – mint közös alapra – kell épülnie. Így a tanároknak és az iskoláknak általunk **javasolt**, konkrét segítséget adó, **adaptálható kerettantervi rendszerünknek** is ezek alapján kell meghatározni: a tantárgyak nevét, a tartalmát és ezek időbeli elrendezését, a kiemelt célokat, követelményeket és ajánlott módszereket, az egyes szakaszok befejező évfolyamának kimeneti követelményeit stb.

Az iskolák céljai, feladatai és működési feltételei ugyan lényegesen különbözhetnek egymástól, de többségüknek valójában ugyanazokkal az alapvető feladatokkal és nehézségekkel kell megbirkózniuk. **Ez a kerettantervi rendszer a többségnek szeretne segítséget adni** a helyi pedagógiai programok és azon belül az egyes tantárgyak helyi terveinek elkészítéséhez.

A helyi pedagógiai programok és tantervek elkészítését elősegítő gondolatok, javaslatok

A NAT 2003 alapelveit elfogadva és a középfokú érettségi követelményeket tudomásul véve fontosnak tartjuk előre bocsátani az általunk kiemelt hangsúllyal kezelt gondolatokat és a változások jogosságát bemutató „helyzetképeket” (amiben, néhány helyen, pl. az *Alapgondolatok, rendezőelvek* és a *Bevezetés* című részekben túlléptünk a kerettantervekkel szemben támasztott igényeket), hogy **javaslataink érthetőbbek, elfogadhatóbbak és így jobban átvehetők legyenek.**

Gondolatainkat igyekeztünk úgy felépíteni, hogy azok a felhasználók igényeinek széles körben megfeleljenek, minél nagyobb része beépíthető legyen a helyi igényeknek és elképzeléseknek megfelelő dokumentumokba.

Az **alsó tagozat** (1–4. évfolyam) kerettanterveit **egy rendszerbe** fogtuk össze, hogy az a könnyebb kezelhetőség mellett, világosabban érzékeltesse a pedagógiai szakasz súlyát, sajátosságait és az egyes részei jobban összehangolhatók legyenek.

A **felső tagozatra és a középiskolára** (5–12. évfolyamokra) készült kerettanterveket ráépítettük az alsó tagozatosra, és két összekapcsolt egységben, de együtt néhány tantárgynál lineáris felépítésben – kezeltük azokat. Arra törekedtünk, hogy az – iskolarendszerünk jelenlegi tagozódása miatt formailag elkülönült – alapozó, fejlesztő és megszilárdító, elmélyítő szakaszok kerettantervei szoros egységet alkotva együtt jelenjenek meg. Így a nevelés-oktatás két nagy szakaszában dolgozó tanárok (felső tagozat, középiskola) alaposabban és könnyebben megismerhetik egymás feladatait, az egymás területén megvalósuló változásokat. A szokásos érettségi tantárgyaknál **a kétszintű érettségire** történő felkészítés újszerű feladatit, külön tantervekkel igyekszünk segíteni.

A javasolt tevékenységek megvalósításához szükséges eszközigények minimumát az átlagos helyzetben levő iskolák jelenlegi lehetőségeinek megfelelően képzeltük el.

Kerettanterveinkben igyekeztünk a NAT elveit és a **középszintű** érettségi követelmények igényét – ami elvileg az általános műveltség élethivatástól független részét kellene, hogy jelentse – úgy teljesíteni, hogy azok az iskolai közösségek saját gondolatai alapján, minél több iskolában jól megvalósíthatók legyenek. Ezért ajánlásainkban az előírások és az ésszerűség keretein belül tartottuk a tartalmi követelményeket.

Ezt a kerettantervi rendszert egy kidolgozandó pedagógiai rendszer részének tekintjük és fokozatosan kiegészítjük a Mozaik Kiadó tanmenetekkel, tankönyvekkel, munkafüzetekkel, feladatlapokkal stb. Továbbra is tervezzük a programok alkalmazását elősegítő szakmai, módszertani előadásainkat, tanácsadásainkat és a programok fejlesztését, „karbantartását”.

ALAPGONDOLATOK, RENDEZŐELVEK

Közoktatásunk változását szükségessé tevő legfontosabb okok

Az **általános iskolák szempontjából legfontosabb változás** az, hogy az általános műveltség alapjainak biztosítása 18 éves korig tolódott ki. Így ezen a területen a mindenkire vonatkozó minőségi előrelépés igénye ebben az időkeretben túlterhelés nélkül is megvalósítható lehet. Mivel az általános iskolák ennek a feladatnak csak az első, alapozó, fejlesztő szakaszában vesznek részt, **nem kényszerülnek nevelő-oktató munkájukban, a tantárgyak tartalmának kiválasztásában még viszonylagos teljességre sem.** Csak a saját feladatuk megvalósítására, a középiskolára történő felkészítésre, a tananyag feldolgozási folyamatának logikai megalapozottságára és a nevelés lehetőségeinek biztosítására kell vigyázniuk. Ezzel több idő és energia juthat a hatékonyabb módszerek alkalmazására, személyiség- és közösségfejlesztés megfelelő szintre emelésére és sok más eddigi gond megoldására. Ezzel elérhető, hogy amennyiben a követelmények teljesíthetők, az iskolai munka **a többség számára sikerélményekkel** járjon.

A **középiskolák számára a legnagyobb kihívást** napjainkban az jelenti, hogy egyszerre jelenik meg az igény náluk a (jó értelemben vett) „elit” képzés szakmai színvonalára, valamint a korszerű általános műveltség megalapozására és a kibővült nevelési feladatok megvalósítására. Ennek eleget tenni – a ma már szerényebb képességű és kevésbé céltudatos tanulókat is magába foglaló osztályokban – csak megfelelő szervezeti keretek között (pl. középszint és emeltszint szétválasztása az érettségi felkészítésben stb.), új szemlélettel, a körülményekhez igazított többszintű rugalmas cél- feladat- és értékelési rendszerrel, alkalmasabb módszerekkel stb. lehet. **Ezeket a feltételeket az előttünk álló évtizedben mindenképpen meg kell teremteni,** akár a felmenő rendszerű NAT-tal, akár másként (esetleg azt megelőzően, mert pl. a kétszintű érettségi bevezetése megelőzi a NAT-ot).

A fenti indokok is azt erősítik, hogy mind az egyéni élet, mind a társadalom és gazdaság területén bekövetkező változások jogos igényeinek teljesítése érdekében – a ma is érvényes értékek megtartása mellett – **a közoktatásban jelentős változásokra van szükség.** Ezért minden képzési szakaszában – az életkori sajátságoknak megfelelően – figyelembe kell venni többek között a következőket.

Napjainkban egyre sokoldalúbb és magabiztosabb **tájékozódási képességet és tájékozottságot** követel meg mindenkitől az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés, mint eddig:

- a társadalmi jelenségek, folyamatok, kapcsolatrendszerek megértése, befolyásolása és a hozzájuk való alkalmazkodás területén;
- a természettel kialakítandó kapcsolatokban, a kölcsönhatás-rendszerek felismerésében, a környezetvédelemben;
- a korszerű technikák megismerésében és alkalmazásában;
- az információk megszerzésében, kezelésében és felhasználásában;

Egyre nagyobb **tudatosságra, felkészültségre** és fejlettebb döntési képességre van szüksége mindenkinek:

- az egyéni és közkerölcs lényegének megismerésében, társadalmi értékeinek megértésében, elfogadásában, javításában és megkövetelésében;
- a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák megszerzéséhez;
- az egyén és közösség számára egyaránt fontos személyiség- és közösségfejlesztés fontosságának felismerésében, megértésében és megvalósításában;
- a demokrácia, az alapvető emberi jogok ismeretében, értékelésében, alkalmazásában és megvédésében;
- a helyes én-, nemzet- valamint európai azonosságtudat kialakításában és helyes arányú összehangolásában;
- a nemzeti értékek és hagyományok megbecsülésében;
- a különböző kultúrák és általában a „másság” iránti nyitottság elfogadásában;
- a termelés és fogyasztás kapcsolatának, növekedésük következményeinek, valamint korlátainak, a Föld ezekkel kapcsolatos globális problémáinak felismerésében, megoldásában;
- önmagunk és környezetünk egészségéért vállalt felelősségben, az egészséges életmód kialakításában;
- a környezet- és a fogyasztóvédelemben fontosságának megértésében, lehetőségeinek érvényesítésében;

- az alkalmazni képes tudás fontosságának felismerésében és a megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalásában;
- az élethosszig tartó önálló tanulás elfogadásában és módszereinek elsajátításában;
- a pályaválasztás megalapozásában, az ezzel kapcsolatos tennivalók teljesítésében;
- az egyre gyakoribb döntési helyzetek helyes (mások és a közösségek jogait, érdekeit nem sértő) megoldásának keresésében; stb.

Mindez **magasabb szintű erkölcsiséget, általános műveltséget**, korszerűbb és erősebb elméleti alapokra épülő **szaktudást követel meg**. Ugyanakkor az egyén minden ismerete, készsége, képessége csak alkalmazásra kész szinten jelent igazi értéket. Ezek megszerzéséhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

A **tanulók érdeklődésének felkeltése és fenntartása** érdekében sikerélményekre, az iskolai munkával járó erőfeszítések, eredmények elismerésére, megerősítésére van szükség. Ennek előfeltétele az, hogy:

- segítsük a tanulók által különféle forrásokból (tapasztalatok, TV, rádió, Internet, folyóiratok, barátok stb.) rendszerezetlenül megszerzett ismeretek szelektálását, áttekinthetőbbé, rendszerbe foglalttá tételét, igazságtartalmának vizsgálatát és ezekhez kapcsoljuk az új tudást;
- mutassuk meg, hogy az iskolában megalapozott általános műveltség értékesebbé teszi az embert, és az ott szerzett tudás használható a gyakorlatban;
- erősítsük a tanulói önállóságot, biztosítsuk a nevelés-oktatás folyamatában az ismeretszerzést elősegítő, irányító tevékenységünk elsődlegességét;
- kapcsoljuk össze az emberi tudást, valamint a társadalom, a gazdaság, az életminőség fejlődését, mutassuk meg a sokféle emberi érték és az egyén boldogulásának (nem mindig egyértelmű) kapcsolatát;
- gondoljuk át követelményeinket, értékelési rendszerünket, ismerjük el a sokféleképpen megnyilvánuló emberi értékeket.

Nem vitatható a korszerű műveltség **integratív jellege**, és így a nevelés-oktatás ilyen jellegének erősítése iránti igény sem. Mindez azonban **nemcsak integrált tantárgyakkal valósítható meg**, sőt a mai körülmények között – legtöbb helyen – nincs is meg a személyi, tárgyi és anyagi feltétele az integrált oktatás széles körű bevezetésének. Az sem biztos, hogy célszerű volna a közoktatás minden szakaszában és minden területén a formális tantárgyi integráció bevezetése. Jelenleg a tanárok többségének felkészültsége (diplomája, tanítási gyakorlata) csak egy-két tantárgy nevelő-oktató munkájában érvényesülhet megfelelő színvonalon. Ugyanakkor a felsőoktatás még ma is alig képez integrált tantárgyak tanítására tanárokat.

A **közoktatás minden szintjén** azonban nagy – jelenleg alig kihasznált – **lehetőség van a különféle tantárgyakban** folyó nevelés-oktatás tartalmi, szemléleti, időrendi **összehangolásában**. Tanterveinkben ezért erre törekszünk, hiszen csak így valósítható meg pl. az, hogy minden ismeret ott jelenjen meg először a tanulási folyamatban, ahol az legkönnyebben és szakszerűen építhető be a tanulók meglevő tudásrendszerébe, mert megvan hozzá a szükséges előismeret és készség. Csak így érhető el, hogy ne kelljen pl. új matematikai előismereteket fizika órán (elsietve, formálisan, jól-rosszul) megtanítani a továbbhaladás érdekében. Az összehangolás elengedhetetlen azért is, hogy kiemelt helyzetbe tudjuk hozni azokat a tartalmakat, gondolatokat, csomópontokat, amelyek a kultúráközvetítés szempontjából meghatározó fontosságúak, mert túlmutatnak az egyes tantárgyak részterületein.

Mivel a NAT-ban leírt *Kiemelt fejlesztési feladatokkal* teljes mértékben azonosulni tudunk, ezekre hivatkozást csak tantárgyi szinten, konkrét formában tartjuk célszerűnek.

JAVASLAT A TANTÁRGYAK RENDSZERÉRE ÉS IDŐKERETEIRE

Ez a kerettanterv-rendszer a műveltségi területek többségének feladatait **hagyományos tantárgyi keretek között** (kivételek: 5. és 6. évfolyamon a természetismeretet, valamint a Földünk és környezetünk műveltségi terület, ill. az úgynevezett „modul tantárgyak”, ahol több alternatív lehetőséget kínálunk fel) **és összehangoltan** igyekszik feldolgozni. A modulokba foglalt feladatoknak önálló óraszámot biztosítottunk, és javaslatot tettünk valamilyen tantárgyhoz kapcsolásukra is.

Az első négy évfolyam tantárgyait és ezek órabontását az alsó tagozatos kerettanterv tartalmazza.

Az ötödik-tizenkettedik osztályok óraterveit az állítottunk össze három táblázatot, mert tudjuk, hogy az órafelosztás itt legtöbbször nemcsak szűk szakmai kérdés. Ezért órafelosztást elkészíteni – a tantestületi „béke” veszélyeztetése nélkül – csak úgy lehet, ha a tanulók érdekeit tekintjük legfontosabbnak, a tantárgyi és tanári részérdekeket háttérbe szorítjuk, tehát elsősorban objektív elvek érvényesülnek. A három táblázattal és a melléjük írt megjegyzésekkel egy ilyen, az érveket is bemutató javaslatot fogalmaztunk meg.

Az első – a minimumra és maximumra utaló – táblázat a NAT 2003 javaslatát változtatás nélkül tartalmazza, de a százalékokat átváltottuk heti óraszámokra, és odaírtuk a közoktatási törvény által meghatározott heti maximális óraszámokat is. A második és harmadik táblázatban, az elsőre épülve, a mi javasolt elképzeléseink láthatók.

A műveltségi területekre jutó időkeretek minimumainak összege mindenütt 90%, kivéve a 11. és 12. tanévet, ahol 70%. A szabadon hagyott 10%-ot felhasználtuk a javasolt óraszámok kialakítására (kivéve a 11. és 12. tanévet, ahol erre csak 5%-ot vettünk igénybe). A két utolsó tanévben (30% – 5% =) 25%-ot a közép szintű érettségire történő felkészítésre javasoltunk. **A helyi igényeket ezek megváltoztatásával, vagy a 28/2000 (IX. 21) OM rendelet 8. § (3) bekezdése és az ezt módosító 24/2003. (VIII. 19) OM rendelet alapján történő bővítésével lehet megvalósítani.** Erre igen jó lehetőség van a magyar nyelv és irodalom, a matematika és az idegen nyelvek óraszámának (a nyelvtagozatos osztályokban akár heti 6 órára) emelésénél. Az emeltszintű érettségire történő felkészítés is a tanulók által önként vállalt és a Köznevelési Törvény 52 §-ának (7) pontja által biztosított feltételek között valósítható meg.

A javasolt óraszámokat a következő gondolatok alapján alakítottuk ki:

- A heti óraszámokat a minimumokból kiindulva állapítottuk meg, és ezeket egészítettük ki a szabad órakeret terhére.
- Igyekeztünk figyelembe venni az adott tantárgynak az adott tanévben kiemelt feladatait is, pl. az 5. tanévben a magyarnál és matematikánál az írás, olvasás, számolás területén esetleg meglévő hiányosságok pótlására javasolt magasabb órással.
- A heti óraszámok minimumait egésze, vagy öttizedre kellett kerekíteni. Ezt legtöbbször úgy hajtottuk végre, hogy ha az adott tantárgynál az egyik tanévben emeltünk, akkor a másokban csökkentettünk.
- Amikor az előző „szabálytól” eltértünk, akkor annak az volt az oka, hogy az adott tantárgyat fontossága miatt kiemeltük (pl. magyar, idegen nyelv, matematika, biológia az egészséges életre nevelés miatt), vagy az adott tantárgy feladatait és a minimumként kiszámított órással nem tartottuk arányosnak (pl. földrajz).
- Igyekeztünk csökkenteni a – pedagógiai hatékonysággal alig bíró – heti 1 órás tantárgyak számát is, ez néhány tizedes módosítással sok helyen elérhető volt.
- A középiskolánál vigyáztunk arra, hogy minden tantárgynál legyen valós lehetőség a középszintű érettségi követelményeinek elérésére.
- Kiszámítottuk a javasolt órák minimumtól való eltérésének 8 tanévi előjeles összegét, és ennek figyelembevételével alakult ki a végleges változat.

A NAT 2003 AJÁNLÁSA A MŰVELTSÉGI TERÜLETEK IDŐKERETEIRE SZÁZALÉKBAN ÉS HETI ÓRASZÁMBAN MEGADVA

Műveltségi területek	Tanév					
	1-4.		5-6.	7-8.	9-10.	11-12.
	1-3.	4.				
Magyar nyelv és irodalom	32-42%		17-24%	10-15%	10-15%	10%
	6,4	7,2	3,83-5,4	2,5-3,75	2,75-4,1	3
Élő idegen nyelv	2-6%		12-20%	12-20%	12-20%	13%
	0,4	1,35	2,7-4,5	3-5	3,3-5,5	3,9
Matematika	17-23%		15-20%	10-15%	10-15%	10%
	3,2	3,83	3,38-4,5	2,5-3,75	2,75-4,1	3
Ember és társadalom	4-8%		4-8%	10-15%	10-15%	9%
	0,8	0,9	0,9-1,8	2,5-3,75	2,75-4,1	2,7
Ember a természetben	4-8%		7-11%	15-20%	10-15%	10%
	0,8	0,9	1,58-2,5	3,75-5	4,13-5,5	3
Földünk-környezetünk			4-8%	4-8%	4-8%	
	α	α	0,9-1,8	1-2	1,1-2,2	
Művészetek	10-18%		12-18%	8-15%	9-15%	5%
	2	2,25	2,7-3,6	2-3,75	2,48-4,1	1,5
Informatika	2-5%		4-8%	6-10%	6-10%	5%
	0,4	1,15	0,9-1,8	1,5-2,5	1,65-2,7	1,5
Életvitel és gyakorlati ismeretek	4-8%		4-9%	5-10%	5-10%	
	0,8	1,8	0,9-2	1,25-2,5	1,38-2	
Testnevelés és sport	15-20%		11-15%	10-15%	9-15%	8%
	3	4,5	2,48-3	2,5-3,75	2,48-4,1	2,4
Heti maximális a Közokt. Törvény 52§ (3)	20	22,8	22,5	25	27,5	30

1. táblázat: A NAT 2003 ajánlása a műveltségi területek időkereteire

AZ ÁLTALUNK JAVASOLT HETI ÓRASZÁMOK A NAT 2003-HOZ

1-4. évfolyam

185 tanítási nappal, illetve 37 tanítási héttel számolva

	1.	2.	3.	4.
Éves kötelező óraszám	740	740	740	833
Heti kötelező óraszám	20	20	20	22,5
Heti szabadon választható	2	2	2	2

2. táblázat: A kötelező és a szabadon választható óraszámok az 1-4. évfolyamon

A tantárgyak óraszámai

Tantárgyak	Heti óraszámok évfolyamonként			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7
Élő idegen nyelv	–	–	–	2
Matematika	4,5	4,5	4	4
Környezetismeret	1	1	1,5	2
Ének-zene	1	1	1	1,5
Rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1,5
Informatika	0,5	0,5	0,5	0,5
Életvitel és gyak. ismeretek	1	1	1	1
Testnevelés és sport	3	3	3	3
Az évfolyamok heti kötelező óraszám	20	20	20	22,5
Művészetek	*2	*2	*2	*3
A heti szabadon választható óraszám	*2	*2	*2	*2

3. táblázat: A javasolt heti óraszámok az 1-4. évfolyamon.

A *-gal jelölt órákat nem kell beleszámítani a heti értékekbe.

5-12. évfolyam

Tantárgy	Tanév								
	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	ΣΔ
Magyar nyelv és irodalom	4 ⁽⁺⁾	3,5 ⁽⁻⁾	3 +0,5*	3 +0,5*	3 ⁽⁺⁾	3,5 ⁽⁺⁾	3 (+1,5)	3 (+1,5)	+1,84
Élő idegen nyelv	3 ⁽⁺⁾	3 ⁽⁺⁾	3	3	4 ⁽⁺⁾	3,5 ⁽⁺⁾	3,5 ⁽⁻⁾ (+1,5)	4 ⁽⁺⁾ (+1,5)	+1,2
Matematika	4 ⁽⁺⁾	3,5 ⁽⁺⁾	3	2,5 +0,5*	3 ⁽⁺⁾	3 ⁽⁺⁾	3 (+1,5)	3 (+1,5)	+1,24
Történelem és állampolgári ismeretek	1,5 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁻⁾	2	2 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁻⁾	2,5 (+1,5)	2,5 (+1,5)	+1,3
Társadalomismeret	—	—	—	—	1	0,5	—	—	
Emberismeret és etika	—	—	—	—	—	—	0,5	0,5	
Természetismeret	1 ⁽⁻⁾	2 ⁽⁺⁾	—	—	—	—	—	—	-0,16
Biológia	—	—	1,5 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	—	1,5 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁺⁾	2	+1,87
Egészségtan	—	0,5	—	0,5	—	—	—	—	
Fizika	—	—	1,5 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁻⁾	2 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁺⁾	—	+1,3
Kémia	—	—	1,5 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁻⁾	2 ⁽⁺⁾	—	—	+0,87
Földrajz	1 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁺⁾	2 ⁽⁺⁾	—	—	+3
Ének-zene	1	1	1	1,5 ⁽⁺⁾	1	1	1,5	—	+0,64
Dráma és tánc	0,5 ⁽⁺⁾	0,5 ⁽⁺⁾	—	—	—	—	—	1	
Vizuális kultúra	1,5 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	1	1 ⁽⁺⁾	1	1	—	—	
Mozgókép-kultúra és médiaismeret	—	—	—	0,5	—	—	—	1	
Informatika	1 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁺⁾	1,5	1 ⁽⁻⁾	2 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁻⁾	1,5	2 ⁽⁺⁾	+0,4
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁺⁾	1,5 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁻⁾	1,5 ⁽⁺⁾	1 ⁽⁻⁾	—	—	-0,06
Testnevelés és sport	2,5 ⁽⁺⁾	2,5 ⁽⁺⁾	2,5	2,5	2,5 ⁽⁺⁾	2,5 ⁽⁺⁾	2,5 ⁽⁺⁾	2,5 ⁽⁺⁾	+0,28
Érettségi felk. 5. tárgy	—	—	—	—	—	—	1,5	1,5	
Osztályfőnöki	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Heti maximum	22,5	22,5	25	25	27,5	27,5	30	30	
A heti szabadon választható óraszám	2	2	4	4	4	4	3	3	

4. táblázat: A javasolt heti óraszámok az 5-12. évfolyamon.

(+), (-): az előjel a javasolt óraszámhoz az alapul vett minimumtól való eltérés „irányát” mutatja, a ΣΔ jelzésű oszlopban ezen eltérések nyolc tanévi előjeles összege található.

*: jelzi, hogy hol volna célszerű a szabadon választott órák terhére a bővítés.

A (+1,5) a középszintű érettségi felkészítésre szánt órák az alapóraszámából.